

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hlas

ÚSTŘEDÍ MUSLIMSKÝCH
NÁBOŽENSKÝCH OBCÍ
A ORGANIZACÍ
V ČESKÉ REPUBLICĚ

- ROČNÍK 13
- ČÍSLO 1 - 4

BŘEZEN 1995 • ŠAWWAL 1415

صوت الاتحاد الإسلامي -

الجماعة الدينية الإسلامية في الجمهورية التشيكية

Organe de la Communauté religieuse musulmane de la République Tchèque

Offizielle Zeitung der moslemischen Religionsorganisationen in ČR

PRÁVNÍ SYSTÉM ISLÁMU

Mgr. SALAHUDDIN SAYEDI

(Pokračování)

Korán jako Ústava a prvotní a hlavní pramen islámského práva a hlavní zdroj zákonodárství má 77 934 slov, 6 236 áját (veršů) a je rozčleněn na 114 súr. Tyto súry jsou různě dlouhé od velmi krátkých, které mají pouhé tři verše, až po nejdelší, které mají 286 veršů. Pro praktickou potřebu zbožné recitace a výuky se Korán člení na 30 přibližně stejně dlouhých částí (džuz).

Z celkového počtu veršů (ájá) je jen 228 věnováno právním předpisům (áját al-ahkam). Z těchto 228 veršů se deset zabývá otázkami, které bychom dnes mohli označit jako ústavně právní, třináct soudnictvím a právem procesním a dvacet pět mezinárodními vztahy.

Tomu, kdo zná Korán z paměti, patří čestný přídomek háfiz. Věda, zabývající se Koránskou exegezi se nazývá (ilm al-Korán wa tafsír — věda o Koránu a jeho výkladu).

Otázka celkového pojetí Koránu a výchozích principů jeho výkladu, je v celé historii Islámu spolu s politickou problematikou obce neustálým ohniskem sporů. V době abbásovskej vlády (749—1258 n. l.) byly nejzávažnější spory sváděny mezi racionalizujícími mutazily, kteří se přikláněli k alegorickému výkladu (tawíl) převzali hledisko stvořenosti Koránu v čase, a ortodoxními, jejichž vztžství prosadilo závazné pojetí Koránu jako nedotvořeného slova Božího, věčného a neměnného.

Koránské verše (ájá) podle místa seslání (nuzúl) jsou rozděleny na mekkánské a medínské. Mekkánské áje jsou zaměřeny spíše na otázky obecného charakteru víry.

Medínské áje jsou zaměřeny spíše na otázky práva a podrobné pokyny způsobů chování muslima a jako další záležitosti denního života muslima, vztahy mezi lidmi a vztahy člověka a Boha.

Přesnější určení okolností nebo sledu seslání (nuzúl) a příčin seslání (asbáb al-nuzúl), jednotlivých veršů týkajících se právních předpisů (áját al-ahkám), jsou velmi důležité pro analogii (kijas — čtvrtý pramen islámského práva), a víceznačná slova používaná v Koránu (mutašábihát), „sdělených písmen“ (Hruf al mukatta'át) a další.

Nejasnosti v Koránu nám vysvětlují a upřesňují hadithy (Tradice — Sunna).

III. 2. Sunna (Tradice)

Předávání zpráv o činech a výrociích Proroka Muhammada (NMBŽ) (Sunna), popřípadě o jeho družích se nazývá hadith. Slovo samo znamená „novina“, „hovor“, „vyprávění“. Tradice je část Muhammadových komentářů a doplňků ke zvejením (ájátům). Jsou to činy (fi'ál), výroky (kawl) nebo mlčenlivý souhlas Muhammada (NMBŽ), že určité jednání schválil mlčky (takrír). Podle lidu sunny a pospolitosti (ahl al-sunna wa al-džama'a) tradice Muhammadových druhů (Suhabá) jsou také považovány za sunnu.

Tradice kolovala mezi muslimy druhého pokolení po Muhammadovi (Tabi'in), neustále se tradovala prvními muslimy až do doby, kdy jejich znalosti byly uspořádány do vědeckých oborů islámských věd. Začaly se o tom psát systematické knihy (3. století hidžry — 9. století n. l.). Věda, která se zabývá tradicí (sunnou) se nazývá Úsúl al-Hadith (věda o haditech-sunna). Tato věda prozkoumává sunnu z celkového hlediska, z hlediska tradentů (Ráví) a dalších hledisek.

Badatelé roztřídili hadithy do tří skupin:

- 1) Sahíh (správné); do této skupiny patří hadithy, jejichž řetěz tradentů (ithnád) nemá žádný ne-

dostatek (ʿilla) a jejichž smysl není v rozporu s převládajícím přesvědčením.

- 2) Hasan (dobré); hadithy, jejichž řetěz tradentů (ithnád) není úplný nebo je poznamenán některými pochybnostmi.
- 3) Daʿil (slabé); všechny tradice, u nichž lze vznášet vážné pochyby o obsahu nebo o některých tradentech.

Tradice byly sbírány podle dvou rozdílných metod:

- 1) Sbírká řazená podle tradentů (Raví), jimiž se otvírá řetěz (ithnád) a kterým se říká Musnad.
- 2) Soubor uspořádaný podle obsahu — musannaʿ.

Nejznámějším dílem tohoto druhu je Musnad slavného právníka Ibn Hambala (z. 855). Obsahuje asi 40 tisíc hadithů od 700 různých prorokových druhů (suhábovců). Některé pozdější musnady vznikly přeskupením hadithů vybraných z právnických děl.

Šest nejdůležitějších sbírek, vesměs ze 3. století hidžry (9. století n. l.), si postupně získalo uznání sunitského Islámu jako knihy spolehlivé, jimž přísluší místo hned po Koránu.

Zvláštní úcty se dostávalo zvláště sbírce Buchářiho. Autor ji sepsal v rodné Bucháře po rozsáhlých šestnáct let trvajících cestách a studiích v hlavních kulturních centrech islámského světa. K šesti knihám patří: Kitáb al-džámiʿ as-Sahih „Správná sbírka“ od Abú ʿAbdalláha M. b. Ismáʿil al-Buchářiho (z. 870 n. l.), Kitáb al-Sahih „Správná kniha“ od Abú al-Husajna Muslim b. al-Hadžžáz (z. 875 n. l.), Kitáb al-sunnan „Kniha tradic“ od al-Nasáih (z. 915 n. l.) a stejnojmenná „Kniha tradic“ od Ibn Mádži (z. 886 n. l.).

Sbírký Buchářiho a Muslima, nazvané společně „dvě správné“ (al-Sahihaj), se těší nejvyšší autoritě. Vedle otázek právního rázu obě mají velký prestiž v islámské společnosti.

Šířité pěstovali vlastní tradici, stejně jako vlastní výklad Koránu. Před termínem hadithů dávají přednost označení Chábar „Zpráva“ a uznávají jenom ta podání, která se opírají o autoritu ʿAlího (čtvrtého chalífa Islámské společnosti, z. 661 n. l.) a jeho potomků a stoupců. Odmítají zejména sbírky Buchářiho a Muslima a chovají ve zvláštní úctě knihu údajných výroků ʿAlího a další čtyři vlastní soubory tradic.

V moderních laicizujících se zemích se dnes klade důraz na Korán jako na jediný autentický doklad zjevení. Sunna za ním v teologickém významu daleko zaostává. Korán je slovo Boží, tradice jen lidské, a tak, pokud nemajdou fakihové (mudžtahidové) nějaké řešení právní otázky v Koránu (jako prvním prameni islámského práva), obracejí se na sunnu (jako na druhý pramen islámského práva) a pak na idžmáʿ.

III. 3. Idžmáʿ:

Je arabské slovo, znamená to jednomyslná shoda (nejraději mlčky), konsensus učenců (mudžtahidové) islámské společnosti ve stejné době k nějakým záležitostem a právnickým otázkám. Některí²⁰⁾ islámští znalci si idžmáʿ definují jako souhlas nejen učenců (mudžtahidů), ale jako souhlas všech obyčejných muslimů v určité době, v případě, kdy jsou věci obecně známy.

Idžmáʿ je třetím pramenem islámského práva a dělí se na dva druhy:

- 1) ʿAzimat: v tomto případě se souhlasí s výkonem určitých právních otázek (hukmu), dobrozdání (Fatwa) tak, jak se praktikují a nechají se tak, jak to v praxi chodí.
- 2) Ruchsat: zde někteří učenci (mudžtahidové) dělají nebo určují pravidla chování — dobrozdání (Fatwu) a ostatní mudžtahidové se tomu nestaví na odpor.

Většina islámských znalců má názor, že pravomocní (příslušní) k idžmáʿ jsou jen mudžtahidové, ti musí být známí svojí spravedlností, dobrotou a dalšími náležitostmi mudžtahida (znalce islámského práva — znalec, který řeší novou právní otázku, pro kterou není přímo řešení v Koránu a sunny). Část vědců islámského práva zastává názor, že pro idžmáʿ je třeba jednomyslného souhlasu všech existujících mudžtahidů. Počet souhlasících mudžtahidů v stejné době je podle některých znalců minimálně tři, popřípadě více, a říkají, že stačí souhlas jediného souhlasícího mudžtahida, pokud by jich neexistovalo víc. Někdy musí být souhlasících mudžtahidů více.²¹⁾

Podle ahl al hadith (stoupenci všech druhů hadithu²²⁾, pramenem idžmáʿ může být slabý i silný hadith. Podle ahl al Raje (stoupců názoru), ráj (Kijas) má přednost před slabým hadithem.

III. 4. Kijás (Analogie):

Kijás je logické uvažování. Racionální a logické uvažování v Islámu bychom našli již v době samotného Muhammada (NMBŽ). V Muhammadových tradicích ve smyslu mlčenlivý souhlas (Takrír) a dalších částí bychom našli prvopočátky Kijásu a logického uvažování.

Kijás překládaný jako „analogie“ není ve smyslu analogie zákona ani analogie práva. Kijás doslova znamená, jak jsme už řekli „rozumové uvažování“, tj. uvažování učenců (mudžtahidů), kterými byly zaplňovány do jisté míry mezery v právních pramenech, přesněji řečeno zodpovídat tyto otázky, na které není přímá odpověď v prvotních pramenech a na otázky, které přinesla doba.

Analogií se nazývá Kijás proto, že je to uvažování opírající se o primární prameny (Korán a sunna) islámského práva. Jde o bezprostřední odvozování mezi dvěma členy. Jestliže něco platí na skutkovou podstatu A, pak to Kijásem (analogicky) platí i na podobnou skutkovou podstatu B.

Kijás je čtvrtý pramen islámského práva. Část, kterou fakihové (znalci islámského práva) považují za pátý pramen islámského práva, je istihsán [tj. přihlídnutí k obecnému zájmu v pochybných případech]. Za šestý pramen je považován ʿUrf (obyčej). Za sedmý pramen považují tito autoři istihsán (dávat možnost vedle kijásu i volbě výhodnější alternativy).²³⁾

Islám v průběhu 14ti století od svého vzniku prošel v různé míře transformací. Právní systémy všech islámských zemí jsou pod silným vlivem islámského náboženství, neboť tyto právní řády mají v něm své prameny a prakticky regulují chod společnosti. Přesto často nebylo a není chování muslimů či islámské společnosti v souladu s Islámem. Ne vždy je islámské právo totožné s právním systémem (řádem) islámské země. Islámské dědictví je živé, působí na vědomí a citění velké části (kolem více než jedné miliardy) lidstva na naší planetě, jako realita. Tato realita nám diktuje a přesvědčuje nás, že je nutné ji znát či chápat. Dobré

vztahy mezi různými skupinami lidstva našeho světa si vyžadují správné vzájemné pochopení a poznání, toleranci bez předsudků, upřímnost a vzájemnou úctu. Islámský svět často vyjádřil svou toleranci k jiným vírám a jímověrcům. Toto náboženství, jak jsme už řekli, přesahuje pojem o náboženství v evropském smyslu. Jeho právní systém se zabývá otázkou věrouky [ʿakídy — vztahu člověka k Bohu] a otázkami mezilidských vztahů [muʿámalat].

Islámský právní řád je možno podle mne považovat pro svou rozsáhlost, vypracovanost a samostatnost pramenů za samostatný právní systém. Zkoumání a seznámení se s tímto právním systémem rozhodně přináší pro badatele a zájemce o historii právních věd velké, zajímavé a nové po-

znatky o lidské civilizaci a Božském zákonu. Jistě bychom našli mnoho dobrých řešení pro 20. století.

Wa minn Allahi al tawfiq
Mgr. Salahuddin Sayedi
Praha 20. 3. 1994

²⁰⁾ A — viz Hho. al Chodory Úsúl al fikh (principy fikhu), Libanon 1985 n. l.

B — vzhledem k tomu, že islámský právní systém, jak jsem již uvedl, je velice podrobně vypracovaný, jmenovat jednotlivé autory s jejich názory by bylo velice zdoluhavé. A navíc, názory jednotlivých autorů se často překrývají.

²¹⁾ viz Mho. al Chodary, Úsúl al fikh (principy fikhu), Libanon 1985

²²⁾ podrobněji viz str. 11.

²³⁾ viz prof. Gulam Muhajjudín Daríz, Asását hukuke Islám (principy islámského práva), Kábul, 1977

VZÁJEMNÉ POCHOPENÍ

Mohamed Ali Šilhavý

Lidé stále porušují směrnice dané Bohem. Porušují je individuálně i kolektivně. Hromadné porušování jsme zažili v době německé okupace i v době komunistické nadvlády. Tehdy trpěla všechna naše v jednoho Boha věřící náboženství a mlčky jsme stáli při sobě. Po uvolnění začal každý pracovat na „svém poli“, místo věci, které nás spojují, se začalo vyhledávat a zdůrazňovat to odlišné. Ale přesto vidíme, že máme opět společného nepřítele: Kult mamonu, kult sexu, kult až sebevražedného užívání všech rozkoší, které nám mravně upadající společnost nabízí, vlastně až vnucuje.

Lidé pevně věřící v jednoho Boha a příkazy hledají společnou cestu k nápravě, čehož důkazem jsou teď už častější schůzky lidí, vědomých si tohoto nebezpečí. Takovou schůzkou bylo i loňské sympozium na téma Judaismus, Křesťanství a Islám, o kterém jsme referovali ve 3.—4. čísle Hlasu. Jak vážně jsou míněny tyto snahy nechtě posoudí čtenáři následujícího příspěvku p. mgr. Víta Machálka z Institutu pro současnou českou historii, ale také z toho, že ji neváháme v plném znění se svolením autora uveřejnit.

O vztahu křesťanů k Islámu

Mgr. Vít Machálek

Dámy a pánové, vážení přátelé,

dovolte, abych se jako katolický křesťan s vámi rozdělil o svou lítost nad nesčetnými vinami, jimiž jsme se my křesťané v průběhu dějin prohřešili proti základnímu dvojpříkázání naší víry milovat Boha nade všechno a bližního jako sám sebe [Mt 22, 36—40], zvláště nad tím, jak mnoho lásky dlužíme svým jinak věřícím bratřím a sestrám, ale také o naději, že právě naše současnost se může stát dobou, v níž bude každá pýcha a tvrdost srdce, která je příčinou tohoto dluhu, s lítostí vyznána a s Boží pomocí překonána.

Křesťanství v minulosti vůči lidem jiné náboženské víry často vystupovalo a mnohdy dodnes vystupuje nejen s poselstvím lásky a míru, ale i jako náboženství plně výlučné nadřazenosti, jednající nesnášenlivě a agresivně. Toto jednání se v dějinách nejstrašnější způsobem projevilo v postoji k židům, vůči nimž jsme měli být daleko spíše v postavení těch, kdo pokorně sbírají drobtý, spadlé z jejich duchovního stolu [viz Mt 15, 27], ale velice zatížilo i vztahy k muslimům.

Už při svých prvních setkáních s islámem zaujala raně středověká křesťanská Evropa stanovisko nesmiřitelně odmítavé. Pro křesťanskou víru, spatřující v Kristu naplnění a dovršení celého Božího zjevení, představovalo Muhammadovo poselství výzvu, s níž bylo nesmiřitelně těžké se vyrovnat.

Lze pochopit rozhořčenou reakci i velkých křesťanů tehdejší doby, často lidí, pro jejichž život byl Ježíš vším. Ztěží je ale omluvitelná nepřičetná zbesilost, s níž byl arabský prorok z křesťanské strany po staletí častován označeními nejtěžšího kalibru, jako například předchůdce Antikristův, prvorozený syn satanův, ateista, podvodník, zločinec, lupič, vrah, panchart, sodomita, špinavé prase, nečistý pes atd. Nedosti na tom: omezenost a ignorance dokonce způsobily, že se Muhammad ve středověké evropské literatuře, například v Písni o Rolandovi, objevil ne jako prorok, ale jako bůh pohanů, jako zlatá či stříbrná modla saracénů; ryzí monoteismus islámu, spočívající v odevzdání se do vůle jediného neviditelného Boha, byl v křesťanském povědomí překroucen až ve ztělesnění idolatrie... Středověcí představitelé duchovního života zůstávali v zajetí protiislámských předsudků. Pokud se z apologetických či misijních důvodů seznámili s Koránem, považovali jeho učení za satanské a samotnou knihu např. učenec Niketas z Byzance charakterizoval jako „ohavnou, prolihanou, nebezpečnou a zhoubnou“. Tyto postoje, jejichž ne logickou součástí se staly i křížové výpravy, způsobivší nekonečnou bídu a zkázu bezpočtu lidských životů, pramenily snad především z malověrného pocitu věroučného i vojenského ohrožení ze strany islámu a ovšem z přesvědčení, že přece s ďáblem nelze jednat v rukavičkách.

Řada protiislámských předsudků středověkého křesťanství v evropském myšlení hluboce zakořenila. Dodnes přežívající představa o islámu jako zaostalém a fanatickém náboženství ignoruje obrovský rozmach vědy a vzdělání už v prvních stoletích islámu, svobodu myšlení i náboženskou toleranci na základě koránského příkazu „Nebudíž žádného donucování v náboženství!“ (2, 256) či ochranu menšin včetně židů v islámských říších v dobách nevzdělanosti, pověr, vraždění kacířů a antisemitských pogromů v křesťanské Evropě. Podobně o oblíbeném evropském strašidlu — islámské svaté válce — nikdo neví, že vznikla jako výraz existenční obrany prvotní muslimské obce a ve své podstatnější vyšší formě představuje vnitřní boj člověka o čistotu srdce. Na tradiční křesťanský pohled na muslimy jako na nesnášenlivé krvavé fanatiky, kteří prostřednictvím džihádu rozsévají násilí a smrt, je s ohledem na všechny násilnosti, války a pronásledování jinověrců v církevních dějinách nutno vztáhnout otázku Pána Ježíše: „Jak to, že vidíš třísku v oku svého bratra, ale trám ve vlastním oku nepozoruješ?“ (Mt 7, 3).

Je tragické, jak dávné stereotypy, odmítající vidět všechny dobré a krásné stránky islámu, dodnes způsobují, že si pod náboženstvím muslimů obvykle představíme tzv. orientální fanatismus, mnohoženství a nanejvýš předepsané náboženské povinnosti, ale neuvědomujeme si, že prvním požadavkem Koránu není válka a zabíjení, ale naopak milosrdenství, slitování, právo a spravedlnost a že samo slovo islám ztělesňuje stav míru a univerzálního bratrství.

Hříchy minulosti mohou být v moderní době jen velmi pomalu překonávány ochotou k dialogu a přátelskému ocenění islámu nejprve ze strany jednotlivých křesťanů a později i na oficiální církevní úrovni. Římskokatolická církev vzdává od dob Druhého vatikánského koncilu (1965) úctu morálním a duchovním hodnotám islámu a vyzývá k porozumění a spolupráci, rovněž z iniciativy protestantských křesťanů a Ekumenické rady církví dochází už od padesátých let k řadě křesťansko-muslimských setkání, vyjadřujících přesvědčení, že přechod od vzájemných bojů k bratrské úctě a společnému vydávání svědectví víry dnešnímu světu, ohroženému materialistickým myšlením, je úkolem odpovídajícím Boží vůli.

Postoj dnešních křesťanů k islámu však není zdaleka jednotný. Křečké vzájemné vztahy nepřestává ohrožovat řada vášnivých misionářů, kteří zvláště v zemích třetího světa jedním dechem hlásají křesťanskou lásku a současně nenávisť k náboženství svých muslimských bratří. Řada věřících a duchovních — přes jasnou řeč koncilu a papežů i katolických — dodnes setrvává v představách středověku a Muhammad pro ně není prorokem, který přivedl stamilióny lidí k Bohu, ale lhářem a podvodníkem. Doposud žije prastaré přesvědčení o nesmiřitelném rozporu mezi Božím učením křesťanství a satanským islámem a o tom, že Alláh Koránu nemůže být totožný s Bohem Bible. Stále působí slova proslulého evangelického teologa Karla Bartha, který ještě roku 1938 v knize „Gotteserkenntnis und Gottesdienst“ napsal, že „Bůh Muhammadův je modlou jako všechny ostatní modly“. Například v předloňském roce zveřejnil český evangelický měsíčník „Protestant“ překlad rozsáhlé práce „Islám a církev Ježíše Krista“, která Boha

islámu píše zásadně s malým b a v závěru dokonce hovoří o „lžiproroku Muhammadovi“, „bahnu duchovní smrti, do které vede islám“ a vyzývá čtenáře „rolišovat lži Koránu od pravdy Bible, abychom nepodlehli i my duchovní smrti“.

Položme si tedy otázku, zda je na základě ducha či litery Bible pro křesťana skutečně nevyhnutelný nesmiřitelný postoj k islámskému náboženství.

Ježíš Kristus svým učedníkům, rozhorleným vůči těm, kteří nepatří do jejich společenství, v evangeliu říká: „Kdo není proti vám, je pro vás. Kdokoli vám podá číši vody, protože jste Kristovi, amen, pravím vám, neprijde o svou odměnu.“ (Mk 9, 40—41).

Snad v této souvislosti neuškodí připomenout postoj zakladatele islámu vůči křesťanství. Muhammad označil křesťany za lidi muslimům nejbližší (Korán 3, 85) a vydal pro ně ochranné zákony, kterými vyznavačům islámu uložil úctu a přátelství. Křesťanské kostely měly být chráněny, biskupové a patriarchové ctěni, kláštery a církevní obce navždy zbaveny daní, víra křesťanek provdaných za muslimy respektována, církevní zákony a zvyky nerušeně zachovávány a křesťanským věřícím podle jejich potřeby poskytována pomoc při opravách kostelů či klášterů nebo v jakýchkoliv jiných záležitostech. Muslimové tato Muhammadova ustanovení také věrně zachovávali, o čemž svědčí například slova hlavy nestoriánské církve z roku 650: „Tihle Arabové nejenže se vyhýbají boji proti křesťanství, ale přímo doporučují naše náboženství, mají v úctě naše kněze a svaté muže a obdarovávají kláštery a kostely dary“...

Tento postoj také alespoň v prvních stoletích islámu umožnil téměř idylické soužití mezi muslimy a arabskými křesťany. Ostatně i v době, kdy již byly vzájemné vztahy zkaleny, odpověděl islámský mistr Nuan-Nun na otázku po rozdílu mezi vírou muslimů a křesťanů nebo židů slovy, že ten, „kdo má pravou víru, je zavázán k tomu, aby prokazoval ještě větší mírnost, odpuštění a snášenlivost“...

Na kardinální otázku, zda můj Bůh je i Bohem, kterého uctívají jinak věřící, dostává muslim v Koránu jednoznačně kladnou odpověď (např. 5, 73); námi křesťany bývá tato otázka s větší či menší dávkou pokory zodpovídána různými způsoby. Mnozí si rozdíl v obrazu Boha v evangelích a v Koránu nedovedou vysvětlit jinak, než že jen Bůh Bible může být jediným pravým Bohem, kdežto Bůh Muhammadův musí být modlou či duchem zla. Upadají tak do stejného omylu, jakého se v křesťanských dějinách už ve 2. století dopustil se svými stoupenci Marcion, který na základě ne zcela nepodobného napětí mezi židovskou Biblií a evangeliem hlásal protiklad mezi nejvyšším dobrým Bohem, zjeveným v Ježíši Kristu, a hněvivým bohem zla, údajně vystupujícím ve Starém zákoně...

A přece Bohem nás všech, židů, křesťanů i muslimů, je jediný Pán a milosrdný dárce života, ducha a všeho ostatního, který slovy svatého Augustina „je mi bližší než jsem sám sobě“, slovy Koránu bližší člověku „než jeho tepna krčí“ (50, 15), zároveň však nám i nekonečně vzdálený, vždy jiný a vymykající se veškerým našim představám a myšlenkám. Vždyť i kdybychom sebevíce pronikli do hlubin své víry, tajemství cest tohoto jediného Boha pro nás vždy zůstane zcela nevystižitelné (Káz. 8, 17; Ř 11, 33) a nemůžeme ani vědět, zda snad „z touhy po rozmanitém a mnohotvárném uctívání

nevnuká každému něco jiného“, jak kdysi napsal svatý Tomáš More. Smíme však poznávat, že tento nevýslovně tajemný Bůh je jedním jediným všeobjímajícím zdrojem dobra, pravdy a krásy, přitahujícím každého člověka, jak dosvědčují i všichni mystikové bez rozdílu náboženství, kteří dosáhli sféry daleko za dogmaty, slovy a pojmy a poznali, že — slovy největšího mystického básníka islámu Rúmiho — „je hodně způsobů hledání, ale cíl hledání je vždy stejný... Když k němu lidé dospějí, všechny spory, hádky a různice, které mezi nimi byly na cestě, se ztrácejí. A ti, kteří si po cestě navzájem říkali: Ty nemáš pravdu a ty jsi nevěřící, když dojdou do cíle, zapomenou na své hádky, protože srdce jsou jednotná“ ...

Dokud jsme však jen poutníky na cestě, nemůžeme přehlížet, že přes jedinstvo cíle stojí mezi námi rozpory, které v mysli člověka smířeny být nemohou. Jak křesťanství, tak i islám představují výlučný a absolutní nárok vrcholného Božího zjevení, nedávající prostor pro syntézu. Je například nemyslitelné sloučit, co znamená pro muslima Korán jako nestvořené, od věčnosti existující Slovo Boží, zjevené prostřednictvím Muhammada, a kým je pro křesťana Ježíš Kristus jako jednorozený Syn Boží, Pán a Spasitel. Přijetí Muhammada jako „Pečetí proroků“ nemůže být součástí víry církve a pro islám je zase nemožné akceptovat kristologické články apoštolského vyznání víry.

Nás křesťany může těšit, že muslimové prokazují Ježíšově osobě mimořádnou úctu a že i pro ně představuje milosrdenství Boží a přítele všech lidí; Korán jej zná jako druhého Adama, zrozeného bezprostředním tvůrčím aktem Božím (3, 59), Boží Slovo, zvěstované Panně Marii andělem (3, 35), posla Božího, podpořeného Duchem svatým (2, 87), Mesiáše Izraele, který přišel naplnit Tóru (3, 50) i velikého proroka a divotvářce, uzdravujícího nemocné a křísícího mrtvé (3, 49), ale jiný obsah dává tomu, co je v novozákonních evangeliích nejpodstatnější, Ježíšovu příběhu a jeho pašijovému vyvrcholení. Písmo islámu nepotvrzuje Kristovo ukřižování a zmrtvýchvstání — Bůh jej přímo vyzdvihl k sobě (4, 156). V islámském pojetí dějin spásy jako postupně se rozšiřujícího zjevení není místo pro drama ukřižované Boží lásky a vykoupení utrpením. Víra v Ježíše Krista jako vtěleného Spasitele, který nás svou smrtí na kříži smířil s Bohem (Ř 5, 10) a dal nám moc stát se Božími dětmi [J 1, 12] nemůže být z hlediska Koránu přípustná.

Zatímco pro křesťana je Bůh na prvním místě milujícím Otcem, který se rozhodl podhalit svým dětem tajemství svého vnitřního života, v islámu se — aspoň na první pohled — jedná především o sdělení příkazů, které Bůh lidstvu k jeho dobru vydal, a o jejich oddané plnění. Rozdíl mezi Novým zákonem, který obsahuje jen čistě duchovní a etické poselství a ponechává křesťanům svobodu Božích dětí, a zákonodárnou složkou, obsaženou v Koránu, je snad dán již rozdílnými historickými okolnostmi vzniku obou náboženství.

U křesťanství i u islámu se jedná o uzavřené náboženské systémy, na jejichž neslučitelnosti nemůže nic změnit ani úžasná skutečnost, že cílem a touhou nás všech je totéž: hledat a plnit vůli našeho společného Boha, jediného Pána a Krále všech lidí. Křesťan ani muslim nemůže zapřít nic z nároku absolutní pravdy, jak mu jej bylo dáno poznat. Naše cesta k této pravdě však ještě není

dovršena, ale představuje pro nás pro všechny trvalý úkol, který „nás nerozděluje, ale spojuje“ (prof. Heller). Dokážeme-li otevřít svá srdce, bude nám dáno všechny rozdíly a protiklady ve víře společně protrpět a unést.

Dovoľte, abych svůj příspěvek skončil vyjádřením naděje, že se naplní slova vyznání velkého českého spisovatele Karla Čapka:

„Já věřím, horoucně věřím, že je pravda a že ji člověk poznává. Bylo by bláznivé myslet si, že je pravda jen k tomu, aby ji člověk nepoznal. Poznává ji, ano; ale kdo? Já nebo ty, nebo snad každý? Já věřím, že každý má na ní podíl; i ten, kdo říká ano, i ten, kdo říká ne. Kdyby se ti dva spojili a rozuměli si, vznikla by tím celá pravda. Ano a ne se nedá ovšem spojit, ale lidé se vždycky mohou spojit...“

Použitá literatura:

- Bible (ekumenický překlad), 1991
 Korán (z arabštiny přeložil I. Hrbek), Praha 1991
 Abdullah, Mohamad Salim: Islam und Toleranz. In: 25 Jahre Gesellschaft für Christlich-Jüdische Zusammenarbeit, Dortmund, 1979, s. 15—29
 Andrae, Tor: Islamische Mystiker, Stuttgart 1960
 Bey, Essad: Mohammed, Berlin 1991
 Budovec z Budova, V.: Antialkorán, Praha 1989
 Čapek, K.: Kniha apokryfů, Praha 1955
 Franzen, A.: Malé církevní dějiny, Praha 1992
 Haydar, Ahmad: Mittalalterliche Vorstellungen von den Propheten der Sarazenen, Inaugural-Bissertation, Berlin 1971
 Heller, J.: O biblí. In: Křesťanství, kultura a svět I., Brno 1991, s. 23—24
 Khoury, Adel-Theodor: Der Glaube des Islam (dargestellt im Vergleich mit den theologischen Grundlagen der katholischen Kirche), Leipzig 1981
 Kohlbrugge, Nanna: Islám a církev Ježíše Krista. In: Protestant (nezávislý evangelický měsíčník), č. 1—10, 1992
 Konrad, J. F.: Toleranz und Intoleranz in der Bibel. In: 25 Jahre..., s. 30—45
 Kropáček, L.: Duchovní cesty islámu, Praha 1993
 Křikavová, A. — Mendel, M. — Müller, Z.: Islám — ideál a skutečnost, Praha 1990
 Küng, H.: Světový étos — projekt, Zlín 1992
 Mendel, M. — Müller Z.: Svět Arabů, Praha 1989
 More T.: Utopie, Praha 1978
 Pfau, R.: Potkala jsem velkou lásku, 1993
 Štampach, Odilo I.: Život, duch a všechno, 1993
 Townshend, G.: Kristus a Bahá'u'lláh, Brno 1992
 Víra je cesta. Ib: Perspektivy (příloha Katolického týdeníku č. 17), duben 1994, s. 1
 Vitrary—Meyerovitch, E. de: Rumi a sufismus, Bratislava 1993

— * —

Všechny citace z Koránu jsou číslovány podle Flügelova systému.

Islám a jazykový purismus

Dr. Petr Pelikán

V posledních letech vychází péčí islámských organizací řada článků, letáček i publikací většího rozsahu v češtině. Tato skutečnost sama o sobě je potěšitelná, literatury na toto téma bylo až dosud jen velmi málo. Je ovšem škoda, že jazykové stránce se často nevěnuje dostatečná pozornost. Je nutno si uvědomit, že islám, jakožto náboženství i kulturní fenomén, je českému prostředí zcela cizí, a to se nutně projevuje v neustálenosti jazykových norem, což bohužel čtenáři často zkresluje a zamlžuje podstatu traktované problematiky.

Většinu českých islámských textů tvoří buď přímo překlady, nebo se alespoň o cizojazyčné předlohy opírají. Prvním kamenem úrazu pak bývá terminologie, neboť autoři a překladatelé se obvykle snaží — ať už vědomě či neuvědoměle — přenést slova cizího původu do češtiny bez ohledu na to, zda je to možné nebo ne. Výpůjčky většinou pocházejí z arabštiny, jejíž hláskový systém je natolik odlišný od českého, že při pokusech počeštit tímto způsobem některá slova dochází k jejich zkomolení až do nesrozumitelnosti. To platí zejména v takových případech, kdy slovo přichází oklikou přes třetí jazyk, kde už prošlo změnami, a překladatel nezná původní tvar.

Stává se například, že v angličtině nebo francouzštině se arabská slova s koncovkou ženského rodu, tzv. tá marbútu, jež se v arabském písmu vyjadřuje pozmeněným písmem „H“, přepisují tak, že na konci stojí skupina písmen „-ah“, ale vyslovuje se pouze „-a“, respektive „-at“, stojí-li výraz ve statu konstruktu, což vcelku odpovídá původní arabské výslovnosti. Překladatel z evropského jazyka do češtiny to ovšem nechápe jako transliteraci, nýbrž jako transkripci, domnívá se, že i výslovnost výchozího tvaru koncovky je „-ah“, a tu pak skloňuje podle českých pravidel. Jako příklad lze uvést třeba slovo „súra“ [kapitola Koránu], jež převzato ve formě „súrah“ dává v genitivu bizarní tvar „súrahu“, případně „surahu“, pokud překladatel zachová i délku samohlásek v té podobě, jak jí podává mnoho knih v západoevropských jazycích. Daleko větším problémem jsou ovšem ty hlásky, které v češtině vůbec neexistují, a proto je nelze beze změny přejmout v žádném případě. Jsou to emfatické souhlásky; hrdelnice a také některé reťozubné, měkkopatrové a obouretné hlásky, celkem asi třetina veškerých arabských hlásek a dále pak některé skupiny hlásek, takže většina slov arabského původu se jednoduše přenést do češtiny nedá už jen z důvodu jejich nevyslovitelnosti. Převažná většina publikací nadto přepisuje arabské hlásky nedůsledně, čímž jen ve čtenáři prohlubuje zmatek, jak vlastně slovo ve skutečnosti zní, nebo dokonce, zda se jedná o tentýž výraz, je-li uveden v různých prepisech. Například v souboru informativních letáček Co jest Islám? se paralelně vyskytuje přepis téhož jména Muhammed, Mohamed a Muhammad, táž hláska se přepisuje jednou jako -th- (hadíth) a jindy jako -ts- (Tsemúd) apod.

Zmatky při převádění neslučitelné fonetické normy do našeho prostředí jsou však až druhotným důsledkem necitlivého přístupu autorů k jazyku, v němž se vyjadřují. Islám nemůže nikdy získat

širokou popularitu, pokud nebudou jeho šířitelé respektovat národní prostředí — to lze samozřejmě doložit mnoha argumenty z Koránu i dalších islámskoprávních pramenů, bude však lépe zůstat na půdě lingvistiky, aby se nesměšovaly argumenty nesrovnatelných úrovní. Mnozí z těch, kdo tvrdí, že islámské termíny jsou nepřeložitelné, a proto se vždy musejí užívat výhradně v původní podobě, zapomínají, že jazyk vždy jen odráží existující realitu a úroveň vědomí. Není-li tedy všeobecně znám sémantický obsah arabského slova, zůstává samo slovo jalové, nesrozumitelné, a naopak, vznikne-li potřeba vyjádřit jakoukoliv opravdu existující novou skutečnost, není nutno ji spojovat s výrazem obtížně zařaditelným do stávajícího systému. Pro ilustraci lze uvést několik příkladů. V současné době se u nás pro vyznavače islámu vžilo slovo arabského původu muslim. Dodnes je ale znám i výraz mohamedán, jež ovšem postupem času nabyl spíše pejorativního nádechu a sami čeští muslimové ho důrazně odmítají. Jejich postoj je však zbytečně prudký a nesnášenlivý. Běžnému Čechovi sama etymologie nic neříká, podstatné je, co za tímto slovem vidí, a to nezáleží na jeho formě, nýbrž na úrovni všeobecného povědomí o tomto náboženství. Vzdělanějšímu člověku je známo, že mohamedán je následovník učení hlásaného prorokem Muhammadem, zatímco neznalý mluví si podnes pod slovem muslim představuje člověka, jež Muhammada uctívá jako boha. Naopak slovo Korán, jež je oproti původní arabské podobě značně zkomolené, v našem slovníku zdomácnělo bez odporu a starší, originálu podobnější tvary jako Alkorán a podobně, by už dnes byly nesrozumitelné. Mnoho cizích slov někteří čeští muslimové užívají v dobré víře, že se tím přibližují podstatně islámu, ačkoliv pro ně existuje plnohodnotný a srozumitelný český ekvivalent. Chutba je skutečně kázání, stejně jako qíbla modlitební směr, navíc jsou mnohé výrazy už obsazené českými významy a působí pak směšně, když se místo pozdrav či mír říká salám a místo modlitba salát. Nejvýrazněji se toto nepochopení podstaty projevuje, když čeští muslimové zavádějí do češtiny slova cizího původu domnívajíce se, že jsou to původní arabské termíny, zatímco se už jedná o výrazy perské nebo turecké, jež se k nám obvykle dostávají přes Balkán. Lze se takto paralelně setkat s arabským termínem wudú' i s perským ábdest, přičemž obojí se dá srozumitelněji vyjádřit českým omytí či očištění, s arabským salát a perským namáz, česky modlitbou, arabským íd a tureckým bajram, čili česky svátkem a s mnoha dalšími. Je přitom třeba přiznat, že právě perská slova by mohla v češtině zdomácnět snadněji, neboť na rozdíl od arabštiny a turečtiny je perština indoevropský jazyk s češtině velmi podobným hláskovým systémem.

Nechci upadat do omylu českých buditelů a úplně izolovat jazyk od cizích vlivů, jsem si však jist, že současný trend převládající mezi už tak nepočtenou hrstkou českých muslimů, vede islám jen do ještě větší izolovanosti od společnosti. Místo toho, aby se mohly islámské ideje bez překážek šířit, vytváří se nesrozumitelná hantýrka, jež mezi

lidmi vzbuzuje dojem, že islám je nerozlučně spojen s cizincí a že přijmout toto náboženství nutně znamená vzdát se své národní identity. Neradím hledat pro každý termín český překlad, jazyk je koneckonců natolik živý organismus, že si do značné míry najde cestu sám, autoři islámských textů by však měli hledat rozumnou míru jeho zatížení slovy cizího původu, nebát se vytvářet srozumitelné novotvary, starým slovům dávat nový obsah a zvažovat, zda použití arabského výrazu namísto jeho plnohodnotného českého ekvivalentu není z jejich strany jen manýra. Vyžaduje to samostatné uvažování, opravdové porozumění významu cizích slov, trochu národní hrdosti a také snahu neusilovat o exotickou přitažlivost, ale spíše o srozumitelnost.

Jinou, podle mého názoru méně spornou otázkou, je také pravopis některých textů muslimských autorů. Nedomnívám se, že bychom zde měli razit výlučnost pro některá slova jen proto, že k nim třeba zaujíme uctivý postoj. Ani Korán ani výroky a činy proroka Muhammada se opravdu nikde explicitně nevyjadřují k tomu, jak má vypadat česká ortografie a vnášet takovou logiku do této problematiky znamená sčítat jablka s hruškami. Tvrdit, že slovo islám je třeba psát s velkým počátečním písmenem proto, že je jediným pravým zje-

veným náboženstvím, by s trochou nadsázky znamenalo, že podle stejné logiky poznáme buddhisty, křesťany či taoisty podle jejich pravopisu, a uvidíme-li někde napsáno Ateismus či Marxismus, hned dokážeme zařadit autora. Spíše bychom si měli přiznat, že jsme opět ovlivněni cizími vzory a podvědomě se snažíme přizpůsobit třeba anglickým originálům, z nichž se překládá, jež se ovšem řídí odlišnými pravidly. Stejným způsobem jako přehnané a neuvážené užívání cizích slov, i když v menší míře, vnáší takové pravopisné excesy do komunikace zmátek. Pomocí velkých a malých písmen se dá například vyjádřit, kde adjektivy milosrdný či slitovný vyjadřujeme boží atributy a kde je chápeme jako jeho vlastní jména, ale s pravopisem, jakožto výsledkem určité dohody všech uživatelů jazyka bez ohledu na jejich ideové přesvědčení, se nedá zacházet úplně svévolně.

Chtěl bych proto na závěr apelovat na všechny, kdo o islámu v češtině hovoří a píší, aby se nad uvedenými názory alespoň zamysleli a k jazyku přistupovali co možná nejcitlivěji. Tento jemný, ale účinný nástroj jim jejich úsilí jistě vrátí vyšším účinkem, kterým zapůsobí na ty, jimž chtějí cokoliv sdělit.

Poznámky k článku dr. P. Pelikána Islám a jazykový purismus

Mohamed Ali Šilhavý

Je pravda, že mnohé výrazy v našich publikacích bývají psány různě, a to by nemělo být. Ale myslím si, že taková výtka, jako např. použití druhého pádu od súra, jak uvádí p. doktor „súrahu“ se asi v praxi nikde nevyskytlo.

Důvody, že jméno Muhammad se někdy přepisuje jako Mohamed nebo Muhammed také není pro mne zarážející, protože v Egyptě např. vyslovuje většina lidí Mohamed a arabština je jejich mateřský jazyk. Hláska, která se přepisuje v angličtině jako -th a v češtině někdy jako -ts- (v Nyklově překladu Koránu kmen Tsemúd), se nyní podle dr. Málka přepisuje jako s s kroužkem nad písmenem, podle Eliasihho jako s s dvěma tečkami pod písmenem, podle doporučení Orientálního ústavu jako podtržené t, podle Muhammada Aliho jako th podtržené, podle Yusufa Aliho jako th podtržené, podle Mauđúdiho jako th podtržené, podle E. Hardera jako t podtržené, podle Duranda a Cheikho jako t podtržené a podle Hanse Wehra jako t podtržené. Literatura podtržená ale v mnohých tiskárnách neexistuje a lidem nestudujícím arabštinu nic neříká. Přepis -ts- snad víc odpovídá znění originálu a Arabové by tomu snad rozuměli. — Obhajování výrazu mohamedán také nepovažují za správné. Správně píše dr. Pelikán, že slovo muslim se u nás vžilo. Smutné události v Bosně a Hercegovině a nyní i v Čečensku našim lidem ukázaly správný název a k výrazu mohamedán se opravdu nemusíme vracet. Nevím, kde získal p. dr. Pelikán zkušenost, že pod názvem muslim si u nás někdo představuje člověka, který Muhammada uctívá jako boha (pro-

tože citují, píší s malým b). Obvinění z naprostého nepochopení podstaty je asi mylné. Výrazy turecké nebo převzaté z perštiny mají usnadnit hlavně Bosňákům a Albáncům v novém domově, aby věděli např., kdy jsou které svátky, časy modliteb apod. Dost pochybným argumentem se mi zdá také autorovo tvrzení, které předpokládá, že zastánci psaní Islám s velkým I nemají pravdu, protože — citují: „Korán nebo výroky a činy proroka Muhammada se opravdu nikde explicitně nevyjadřují k tomu, jak má vypadat česká ortografie a vnášet takovou logiku do této problematiky znamená sčítat jablka s hruškami“, konec citátu. Nikdo také netvrdí to, co říká dr. Pelikán — citují: Tvrdit, že slovo islám je třeba psát s velkým počátečním písmenem proto, že je jediným pravým zjeveným náboženstvím, by s trochou nadsázky znamenalo, že podle stejné logiky poznáme buddhisty, křesťany či taoisty podle jejich pravopisu, a uvidíme-li někde napsáno Ateismus či Marxismus, hned dokážeme zařadit autora [konec citátu]. — A co říká Korán i když se nezabývá českou ortografií? Súra [kapitola] 5. verš 3.: ... a zlíbilo se mi dát vám Islám náboženstvím. (Překlad A. R. Nykla, Praha 1934 — psáno Islám s velkým i.)

Když dítěti, které nemělo jméno nějaké jméno dám, je to jeho vlastní jméno a píše se s velkým písmenem na začátku.

A ještě se vracím k psaní jména Bůh — bůh. My staří se pamatujeme, že bůh s malým b byl „bůh“ pohanský, např. bůh války, moří, vládce bohů atd., kdežto Bůh byl Bůh jediný, stejný pro Židy, křesťany i muslimy. Ale plně chápu, že mnoho lidí

z mladší generace bylo hluboce ovlivněno ateistickou školou i pravidly pravopisu, a proto to tak necítí.

Toto jsou mé názory na uvedený článek p. dr.

Pelikána. Dohodli jsme se spolu, že máme nárok svobodně vyjádřit své názory a že o dané tematice nebudeme v Hlasu vést dále diskusi. Čtenář má právo na vlastní názor.

Názor doc. dr. Abdul-Sattar El-Shabrawiho

Protože nejsem filolog, požádal jsem pana docenta Abdul-Sattara El-Shabrawiho z university Ain-Shams z Káhiry o posouzení. Po obvyklých úvodních formulích píše: A tu máte odpověď na Vaše dotazy.

I. Co se týká arabského slova „súra“

Pan doktor Pelikán ve svém příspěvku uvádí (3. odstavec): „stává se např., že . . . , jak ji podává mnoho knih v západoevropských jazycích“.

1. Není správné, že „tá marbútá“ se v **arabském písmu** vyjadřuje písmenem „h“. Je v arabském písmu velký rozdíl mezi „tá marbútou“ a písmenem „h“. „Tá marbútá“ se píše jako „h“ pod podmínkou, že musí mít nad sebou dvě tečky takto: „š“, kdežto „h“ se píše bez zmíněných dvou teček š.
2. Z toho vyplývá, že:
 - a) zmíněné dvě tečky jsou znaménkem rozlišujícím písmeno „tá marbútá“ od písmene „h“.
 - b) „tá marbútá“ u takových jmen se v arabském písmu přepisuje pouze písmenem „t“, nikoliv písmenem „h“, tj. v písmu stojí na konci každého z takových jmen písmeno „-t“, nikoli „-h“.
3. Z hlediska arabského jazyka jsou dvě pravidla, **jak vyslovujeme tu koncovku „-t“** u takových jmen ženského rodu, a to jsou:
 - a) stojí-li arabské jméno ženského rodu s koncovkou „-t“ samostatně, nebo na konci věty, máme dvě možnosti:
 - a) buď vyslovujeme tu koncovku „-t“ jako „-h“ (ale v písmu, jak jsem již uvedl musíme ji napsat „-t“, nikoli „-h“),
 - b) nebo vyslovujeme ji „-t“ před příponami pádovými (to jsou: -u v nominativu, -a v akuzativu, -i v genitivu, viz o tom: Karel Petráček, Učebnice spisovné arabštiny, 2. díl, SPN, Praha 1965, str. 39, 42—44),
 - b) nestojí-li arabské jméno (ženského rodu s koncovkou „-t“) samotné, nebo na konci věty, vyslovujeme tu koncovku „-t“ stejně „t“, jak ji píšeme, a to před příponami pádovými.
4. Už mnoho jazyků (včetně češtiny) přijalo slovo „súra“, jež je skoro každému Čechu známé a nedělá mu žádnou potíž z hlediska významu, ani ve skloňování, a nikdy jsem neslyšel např. „súrah—súrahu“.

II. „th“, nebo „ts“, nebo „t podtržené“

1. Je to souhláska zubná (interdentální). O té souhlásce píše Karel Petráček (ve výše uvedené Učebnici spisovné arabštiny, s. 13): „t podtržené — zubní úžinová (třená) nehlasná souhlás-

ka, tvoří se zhruba jako anglické nehlasné „th“ (ve slově thing aj.). Jazyk je mezi zuby a vysloví se „s“.

2. Myslím, že už mladá a středně stará generace v ČR slyšely anglické „thank you“ = děkuji Vám: thanks = díky a umění je správně vyslovit. To znamená, že arabská hláska „t podtržené“ je většinou Čechů známé, přepisuje-li se „th“ (popřípadě „ts“). Proto nesouhlasím s názorem p. dr. Pelikána, že arabská slova obsahující tuto hlásku „se jednoduše přenést do češtiny nedají už jen z důvodu jejich nevyslovitelnosti“.

III. Muslim — mohamedán

Z toho, co p. dr. Pelikán ve svém příspěvku uvádí je zřejmé, že výrazu „mohamedán“ raději dává přednost před výrazem „muslim“. S tímto jeho názorem nesouhlasím z těchto důvodů:

1. Správné pojmenování pro vyznavače Islámu je výraz „muslim“, protože výraz Islám znamená „oddán se do vůle Boha“ a tím „muslim“ je „oddaný do vůle Boha“. Sám dr. Pelikán o výrazu „muslim“ píše: „V současné době se u nás pro vyznavače islámu vžilo slovo arabského původu muslim.“ Tak proč jen mohamedán?!!!
2. Pojmenování „mohamedán“ [ve významu „muslim“) a také „mohamedánství“ (ve významu „Islám“) jsou sémanticky i historicky mylně vytvořena. Prorok Muhammad nikdy nenazval žádného ze svých druhů nebo vyznavačů Islámu pojmenováním „mohamedán“, ani nenazval své poselství výrazem „mohamedánství“. Podobně žádný chalífa sebe či jakéhokoliv vyznavače Islámu nenazval pojmenováním „mohamedán“, ani islámskou víru výrazem mohamedánství. Vytvoření těchto dvou pojmenování je záležitostí bývalých českých jazykovědců a je založeno na jménu proroka Muhammada (podobně je tomu u pojmenování „Židovství“ a „Křesťanství“), a to se s Islámem neshoduje a nesmí být muslimy přijatelné, zvláště, že výraz „mohamedán“ (jak autor příspěvku sám uvádí) „postupem času nabyl spíše pejorativního nádechu“.
3. Pan dr. Pelikán uvádí, že neznalý mluvčí „si podnes pod slovem muslim představuje člověka, jenž Muhammada uctívá jako boha“. (boha, jak píše dr. Pelikán, s malým b). Především nevím, jakého boha (s malým b) má dr. Pelikán na mysli, boha války, boha moří, nebo Boha (s velkým B) jediného, stejného pro židy, křesťany i muslimy!!!

Každý vyznavač Židovství, Křesťanství nebo Islámu by měl uctívat svého jediného Boha a přepsat jeho jméno s velkým B, jednak z úcty a jednak, protože je to vlastní jméno Stvořitele veškerenstva — to je na jedné straně. — Na druhé straně nevím, kde a jak získal dr. Pelikán

zkušenost, že pod názvem muslim si někdo v ČR představuje člověka, který Muhammada uctívá jako boha. Ani výkladové slovníky českého jazyka takový výklad neuvádějí.

IV. Na některá tvrzení pana dr. Pelikána uvádím svůj názor:

A) Dr. Pelikán:

„Místo toho, aby se mohly islámské ideje bez překážek šířit, vytváří se nesrozumitelná hantýrka, jež mezi lidmi vzbuzuje dojem, že islám je nerozlučně spojen s cizinci a že **přijmout toto náboženství nutně znamená vzdát se své národní identity.**“ (5. odstavec) — „Vyžaduje to samostatné uvažování, opravdové porozumění významu cizích slov, **trochu národní hrdosti** — (5. odstavec) — „Islám nemůže nikdy získat širokou popularitu, pokud nebudou jeho šířitelé respektovat národní prostředí“ — (4. odstavec).

Náš názor:

1. Je nám velice nesrozumitelné, že pan dr. Pelikán je až příliš citlivý na užívání několika slov arabského původu, týkajících se islámské víry a mezi českými muslimy, zatímco jemu i všem Čechům vůbec nevadí, že čeština už dlouho přejala hodně slov arabského původu, srov. např. slova: admirál, algebra, algoritmus, alchymie, alkálie, alkohol, amalgam, ambra, antimon, artyčok, azur, cifra, džín, elixír, emír, gazela, havárie, hena, chalva, chemie, karát, kofeín, Korán, mešita, mihráb, minaret, muftí, ramadán, sufismus, sultán, sunna (suna), šifra, šitismus, tác, tarif, válí, vezír, župan aj. Odkazují dr. Pelikána na čtyřdílný Slovník spisovného jazyka českého, jenž zachycuje celkem 528 z arabštiny přejatých slov a jejich derivátů. Tato slova již mají schopnost být základem derivace jiných slov se zachováním zákonitosti českého jazykového systému. Svědectvím toho, že tato slova zdomácněla, jsou jejich odvozeniny a složeniny, viz ve výše zmíněném slovníku deriváty slov: alkohol, maska, sodovka, šifra aj.

2. Nesouhlasím s názorem dr. Pelikána: „že přijmout toto náboženství nutně znamená vzdát se své národní identity“, ani s jeho žádostí o „trochu národní hrdosti“, a to z těchto důvodů:

a) přejímání slov v našem případě nemůže nikdy být důsledkem podléhání cizím vlivům, nýbrž svědectvím životaschopnosti jazyka a jeho aktivního přístupu k novým skutečnostem a jejich pojmenováním. Přejímání je důsledkem kontaktů jazyků a jejich vzájemné ekonomické, politické a kulturní situace, důsledkem poznání cizích skutečností a potřeby pojmenovat je;

b) ty národy na světě, které přijaly islámskou víru, nevzdaly se své národní identity a jejich národní prostředí je respektováno;

c) kdyby národní identita jakéhokoliv národa byla v rozporu s užíváním několika slov, týkajících se islámské víry, jak by se to tedy shodovalo se skutečností, že všechno na světě náleží jen jemu jedinému Bohu a nic na světě věčného není, srov. např. 2:284 „Bohu náleží vše, což na nebi jest i na zemi“

(Hrbek, 2. vyd., s. 477), „Bohu přináleží vše, což na nebi jest i na zemi“ (Nykl, s. 21):55:26, „Všichni, kdož na zemi jsou, zajdou“ (Nykl, s. 219).

B) Dr. Pelikán:

„Mnoho cizích slov někteří čeští muslimové užívají v dobré víře, že se tím přibližují podstatě islámu, ačkoliv pro ně existuje plnohodnotný a srozumitelný český ekvivalent. Chutba je skutečně kázání, stejně jako qibla modlitební směr, navíc jsou mnohé výrazy už obsazené českými významy a **působí pak směšně, když se místo pozdrav či mír říká salám** a místo modlitba salát“ (4. odstavec).

Náš názor:

1. Když čeští muslimové mezi sebou užívají slova jako salám, nebo salát apod. — co to označuje? Chtějí tím ukázat na tu cennou věc, která je spojuje, a to je islámská víra. Proto je to pravda, že se tím přibližují nejen podstatě Islámu, ale i jiným muslimům.

2. Nesouhlasím s dr. Pelikánem, že to „**působí pak směšně, když se místo pozdrav či mír říká salám**“:

a) slovo **směšně** ve výrazu „působí pak směšně“ není na místě, protože znamená „budící smích, komický“ [Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost]. Toto slovo není v dobrém smyslu, protože vyjadřuje výsměch, a to nesmí být mezi muslimy, srov. 49:11 „Vy, kteříž jste uvěřili, nechtě neposmívají se muži mužům, kteří možná lepšími jsou jich: aniž ženy ženám, jež možná lepšími jsou jich. A nepomlouvejte se navzájem, aniž pokřikujte na sebe přezdívkami: jak ošklivé [jest užívati] prostopášných jmen poté, když stali jste se věřícími!“ (Nykl, s. 211); „Vy, kteří věříte! Nechtě neposmívají se jedni lidé druhým, možná, že tyto jsou lepší než oni! A nechtě jedny ženy se neposmívají druhým, možná, že tyto jsou lepší než ony! Neurávejte se vzájemně a nenazývejte se přezdívkami! A jak hnusný je název „hanebník“ poté, co byla přijata víra!“ (Hrbek, s. 581);

b) kdybychom považovali islámský pozdrav „salám“ nebo „as salámu alajkum“, že působí směšně kvůli tomu, že tento výraz nepatří k naší mateřštině, jak bychom mohli odpovědět, když Alláh, Vládce dne soudného, se nás táže: „Nevíte, že to je islámský pozdrav pro každého muslima v životě pozemském i posmrtném? Nečetli jste to v Koránu?“ Srov. např. 6:54; 11:69; 19:47; 51:25; 7:46; 10:10; 14:23; 16:32; 33:44; 39:73; 56:28.

C) Islám s velkým nebo malým „i“:

Mýlíme se, jestli si myslíme, že vznik Islámu, jako náboženství jediného u Boha, je spojen s poselstvím proroka Muhammada. Důkazem toho je to, co řekl Bůh o proroku Abrahámovi (3:67): „Abraham nebyl ani Židem ani křesťanem, nýbrž byl pevný ve víře a odevzdán do vůle boží.“ (Nykl, s. 24, 25); „Abrahám nebyl ani Židem, ani křesťanem, avšak byl hanifem odevzdaným do vůle Boží.“ (Hrbek, s. 500); A co

řekl prorok Josef [12:101]: „Pane můj, . . . , dej zemřítí mi oddánu do vůle tvé. . .“ (Nykl, s. 99); „Pane můj, . . . , povolěj mne k Sobě oddaného do vůle Tvé. . .“ (Hrbek, s. 333). A výraz „oddaný (nebo odevzdaný) do vůle Boha“ je český popis arabského slova v Koránu „muslim“, tj. ten, který se v pozemském životě odevzdal do vůle Boží.

O Islámu srov. také (3:19, 85): „Pravým náboženstvím u Boha jest Islám“, „A kdo žádá si jiného náboženství na místě Islámu, toto nebude přijato od něho. . .“ (Nykl, s. 22, 25); „Náboženstvím jediným u Boha jest věru islám“, „Kdo touží po jiném náboženství než po islámu, nebude to od něho přijato.“ (Hrbek, s. 495, 502).

A kdyby se někdo zeptal: „A co je Židovství nebo Křesťanství?“ Řekl bych, že Islám, jako jediné a jednotné náboženství u Boha, je řetězec ze tří kol, prvním kolem je právě Židovství, druhým je právě Křesťanství a posledním je poselství proroka Muhammada. Proto každé z těchto kol by mělo být přepsáno s velkým počátečním písmenem, protože všechna jsou lidu od Boha seslána, srov. 2:285.

— * —

1. Doufám, že jsem dostatečně odpověděl na Vaše dotazy.
2. Je to pravda, že Korán nebo výroky a činy pro-

roka Muhammada se nikde explicitně nevyjadřují k tomu, jak má vypadat česká ortografie. To však neznamená, že Islám, jako víra, je určen jen Arabům. Srov. např. 34:28: „A poslali jsme tě nejinak, než abys všem lidem hlásal zvěst radostnou a varoval je: však většina lidí není si toho vědoma.“ (Nykl, s. 174); „A vyslali jsme tě k lidem všem jen jako hlasatele zvěsti radostné a jako varovatele, avšak většina lidí to neví.“ (Hrbek, s. 386).

Proto každý muslim má tu čest, když přepíše Islám s velkým počátečním písmenem a když zdraví druhého muslima islámským pozdravem „as-salámu alajkum“.

3. Obvinění muslima z naprostého nepochopení podstaty je skutečně mylné.
4. Správná výslovnost jména našeho proroka je „Muhammad“, protože to obsahově odpovídá českému přičestí trpnému „pochválen“, tj. „ten, který je Bohem pochválen“, kdežto „Mohamed“ obsahově odpovídá českému adjektivu „pochvalující“, a to neodpovídá významu jména proroka. A to, co jste slyšel v Egyptě, byla výslovnost od někoho spíše z horního Egypta.

Konečně Vám a všem muslimům v ČR přeji zdraví, štěstí a spokojenost Boží.

Váš

Abdul-Sattar

VE JMĚNU BOHA MILOSRDNÉHO, SLITOVNÉHO K NĚMU STOUPAJÍ SLOVA ČISTÁ (35 : 10)

PROSBA

Ve jménu Toho, jehož slávu pěje vše, co na nebesích je i na zemi.

Ve jménu Toho, jenž Mocný je i Moudrý.

Ve jménu Toho, jemuž království nebes a země náleží.

Ve jménu Toho, jenž život i smrt dává a věci všech je schopen.

„K Němu stoupají slova čistá a (On) pozvedá (k Sobě) skutek dobrý [Korán 35:10].“

Bůh Všemohoucí nám v tomto verši slibuje, že každé naše slovo očištěné z hříchu, každá naše věta zbavená nenávisti, stoupá k Němu. Tedy když říkáme: „Bůh je větší Bůh je větší“, když říkáme: „Není božstva kromě Boha a Muhammad je poslem Božím!“, když říkáme: „Pospíchejte k modlitbě! Pospíchejte modlitbě!“, „Pospíchejte k blaženosti! Pospíchejte k blaženosti!“, když začínáme „ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného“ chválu Boha, Pána lidstva veškerého, Milosrdného, Slitovného, Vládce dne soudného, když jeden druhého voláme způsobem nejlepším, když jeden druhého pozdravujeme slovy „mír s Vámi!“ a když říkáme lidem jen slova dobrá, pak vězme, že jsou to slova, která stoupají k Pánu našemu.

Stejně tak každý náš zbožný skutek, každý náš dobrý čin je pozvedán ke vznešenému Bohu. Když

se modlíme, když dáváme almužnu, když děláme něco zbožného pro své rodiče a své příbuzné, své sousedy a své spolupracovníky, když děláme něco zbožného ve prospěch společnosti, ve prospěch země a ve prospěch celého lidstva, když vyrábíme léky pro nemocné, když projektujeme mosty a nemocnice, když pracujeme na půdě a lidem zajišťujeme potraviny, když stavíme školy ke vzdělávání lidské bytosti, když vyrábíme různé stroje, přístroje a nástroje k záchraně lidského života a když pomáháme uprchlíkům a osobám deportovaným z jejich příbytků, pak vězme, že tohle všechno jsou skutečné skutky, které se pozvedají k našemu Stvořiteli.

Ó, Bože!!!

Jak jsou krásná Tvá slova a jak hluboký mají smysl! Jeden, jediný verš Tvého Písma může změnit zcela svět. Jeden, jediný verš Tvého Písma může být pevným základem nejen humanity a lásky k člověku, ale vůbec světa, kde by nemohlo být žádné zlé řeči a žádného zločinu.

Pomoz nám — Slitovný Bože, abychom se řídili pouze Tvým Písmem a pouze Tvou cestou byli vedeni! Pomoz nám — Spravedlivý Bože, neboť:

Ty jsi První, Ty jsi Poslední!
Ty jsi Zjevný, Ty jsi Skrytý!

Ty věci každé
věru jsi Znalý!

Tys nebes i země Stvořitelem!
Tys trůnu nesmírného Majitelem!

Ty znáš co do země vnikál
Ty znáš co z ní vynikál

Ty znáš co z nebe sestupuje!
Ty znáš co na něj vystupuje!

Tys s námi kamkoliv kráčímél
Ty zříš vše, co činímél

Tys Vládcem nebes i země,
k Tobě se všichni navrátímél!

Ty noci přejít v den dáváš!
Ty dni přejít v noc dáváš!

Ty znáš co v hrudích skrýváme
a Ty znáš co najevo dáváme!

Bože Veliký!
Bože Nesmírný!

Tebe uctíváme — Milosrdný Bože
a Tebe o pomoc žádámél

Ty slyšíš prosbu každou,
tedy možná i tuto mou:

„Ved' nás stezkou přímou,
stezkou těch, jež zahrnul milostí Svou,

ne těch, na něž jsi rozhněván,
ani těch, kdo v bludu jsou [1:5—7]!“

Mir Mohammad Násir
student VŠB, Ostrava

Výroky Mohamedovy

Ve jménu Boha milosrdného, slitovného

Od Abu Zarra — necht' v něm Bůh má zalíbení — se dochovalo. Někteří Prorokovi — n. m. B. ž. — druhové řekli: „Ó, Boží posle, odeberou se bohati na onen svět s odměnou: Modlí se jako my se modlíme, postí se jako my se postíme a dávají almužnu z nejcennějšího ze svého majetku?“ Boží posel řekl: „A nedal vám Bůh to, co i vy dáváte jako almužnu? Vpravdě je každé chválení Boha, každé oslavování Boha almužnou, každé děkování Bohu

almužnou. I nařizování dobra je almužnou, i zabraňování zlu je almužnou a v nařízeních každého z vás je almužna.“ Řekli: „Ó, Boží posle, přijde-li na nás naléhavá touha, bude za to odměna?“ Řekl posel Boží: „Když to bude směřovat k nedovolenému, což to není trestné? A když to děláte podle dovoleného, je to odměna.“

(Muslim)

Z odkazu „STARÝCH“

(Pokračování)

Prorok náležel k rodu velmi slavnému. Když Bůh vysílá proroka, umístí ho do nejlepšího klánu a vybere nejlepšího jedince. Jeho volba padla na klán Banú Kináma, z něhož vyšli Korejšité a mezi nimi na rodu ibn Hášima. Ibn Hášim byl muž vážený; vypravoval každoročně karavany do Jemenu a do Syrie; udržoval přátelské styky s něgušem a s císařem byzantským. Jeho syn 'Abd al-Muttalib byl dědečkem prorokovým a prorok byl vychován v jeho domě. Měl zjevení o příští velikosti svého vnuka, kterého se mu dostalo zázračným snem. Zdálo se mu, že na jeho zádech vyrostl strom, jehož koruna dotýkala se nebes a jehož větve se rozprostíraly k východu a k západu. Světlo sedmdesátkrát silnější, nežli je světlo sluneční, zářilo a Peršané právě tak jako Arabové jej uctivali. — Věštkyň, které vypravoval svůj sen, mu vysvětlila, že mezi jeho potomky se narodí muž, který se stane velkým dobyvatelem a prorokem. — 'Abd al-Muttalib byl mužem váženým, jedním z vůdců svého národa. Byl pověřen rozdělováním vody z pramene Zemzem poutníkům. On také, zjevením daným mu ve snu, znovu objevil pramen Zemzem. Bůh mu dal vyvěratí prostřednictvím Ismáíla, předka Arabů. Jeho matka Agar, bloudíc pouští, přišla do Mekky. Protože její syn byl blízce smrti žízni, vystoupila na Safá a potom na Marwá, aby prosila Boha o pomoc. Bůh seslal k dítěti archanděla Džibráíla, který spočinul

jednou nohou na zemi: voda počala vyvěrat. Takový je původ pramene Zemzem.

Jeden z desíti synů 'Abd al-Muttalibových, 'Abd-Alláh vzal si za manželku Aminu, bint Wahb a byl otcem prorokovým. Brzy po sňatku zemřel v Medíně během cesty do Syrie a své mladé vdově a dítěti zanechal pouze starou otrokyni a 5 velbloudů.

Od té doby, co Amína nosila v lůně Mohameda, objevovala se znamení, která oznamovala velikost dítěte. Matka ničeho nevěděla o velikosti dítěte, když tu jednoho dne uslyšela v polospánku hlas, který jí řekl: „Syn, kterého čekáš, bude pánem a prorokem tvého lidu.“ Za nějakou dobu na to slyšela znovu hlas: „Hledej útočiště u Jediného, Věčného, unikni zlobě závistníků.“ Na radu svých rodičů, kterým to vyprávěla, nosila železně kruhy na zápěstí a na šíji. Ale po několika dnech nalezla kruhy zlomeny a už je nenosila. Hlas se ozval po třetí a rozkázal jí, aby nazvala dítě Ahmad, těmito slovy: „Slíbuj vám apoštola, který přijde po mně, jménem Ahmad.“ Ahmad značí totéž co Muhammad: „Oslavený.“

Při narození Muhamadově mocné světlo osvětlovalo zemi od východu k západu. Amína spatřila v zázračném vidění zámky v Syrii a Šije velbloudů v Basře. Když se Muhammad narodil, padl na zem, vzal hrst hlíny a pohlédl k nebi. Narodil se čistý a bez poskvrny, jako beránek, obřezaný a s pře-

stříženým provazcem pupečním. Narození prorokovo nezůstalo utajeno zasvěceným. Židé, kteří měli svá svatá písma a věštce to dosvědčují. Básník Hassán ibn Tábit (současník Muhammadův) vypravoval toto: „Měl jsem sedm nebo osm roků, když jsem slyšel v ulicích Medíny jakéhosi žida křičet a svolávat své spoluvěřící. Když se byli všichni shromáždit, pravil jim: „Tuto noc vzešla hvězda Ahmadova, ohlašovatelka jeho zrození.“

Brzo po narození byl Muhammad světen péčí rodiny beduinské Sa'd ibn Bakr. Jeho adoptivní matka Halíma se ujala sirotka a od té doby dobro se rozprostíralo nad jejím krbem. Jednoho dne Muhammad, stár čtyři roky, byl blízko stáda se svými adoptivními bratry nedaleko stanu. Tu se objevili dva andělé, kteří jej vzali a položili na zemi; otevřeli mu hrud, vyňali srdce a omyli sněhovou vodou, kterou měli ve zlatém poháru. Potom ho zvážili s desíti, pak se sty, nakonec s tisíci lidmi, ale on vážil stále více. Jeden z nich řekl: „Přestaň! I kdybys dal na váhu celý jeho národ, vážil by více.“

Když dítěti bylo pět roků, Halíma ho chtěla dovést jeho matce. Když přišla na výšiny okolo Měkky, Muhammad jí utekl. Teprve po dlouhém hledání ho našli. Jeho dědeček 'Abd-al-Muttalib ho vzal tedy na ramena, udělal s ním obcházení okolo Ka'by a modlil se za něho.

V sedmi letech ztratil svou matku. Byla tak dobrá, že prý džinnové ji oplakávali.

Sirotek byl vychováván u svého dědečka 'Abd-al-Muttaliba, který ho miloval více, nežli své vlastní děti. Ale zemřel o dva roky později a Muhammad šel ke svému strýci, který se jmenoval ve skutečnosti 'Abd-Manáf, který je však označován nejčastěji svou kunja — 'Abú-Talib. Abú-Talib jej také velice miloval. Nespál, aniž měl u sebe Muhammada a nikdy nevycházal, aniž by ho Muhammad nedoprovázel. Také zpozoroval, že přítomnost budoucího proroka přinesla s sebou na jeho domácnost neobyčejné dobrodiní. Např. když rodina Abú-Talibova jedla, nemohla utišit svůj hlad, když byl Muhammad nepří-

tomen. I dle jiných znamení bylo možno poznat, že Muhammad nebyl obyčejným dítětem. Jiní měli zakysané oči a byli drsní; on však byl hladký a oči jako kdyby protíral stále oční mastí.

Když přišel čas, kdy Bůh chtěl udělat z Muhammada svého proroka, tato vůle se mu projevovala nejprve ve snech. Muhammad měl vidění, jasná jako jitřenka. Miloval samotu a procházel se daleko za městem po stezkách v horách a roklích. Skály a stromy ho již zdravily jako vyslance božího, říkající mu „Salám alejkum“, „Mír s tebou“. Ohlédl se, ale nikdy nemohl objevit, kdo ho zdravil. Každoročně se uchyloval na dobu jednoho měsíce na horu Hírát, aby se tu oddal zbožnému rozjímání.

V roce, kdy se stal prorokem, Muhammad se odebral v měsíci rámadánu se svou rodinou na horu Hírát, aby se tu oddal osamělému rozjímání. Tu, vypravuje prorok; Jedné noci, kdy jsem spal, Džibríl přišel ke mně se schránkou z brokátu, obsahující nějaké písmo a řekl: „Čti!“ Odpověděl jsem: „Nedovedu číst.“ Tiskl toto písmo na mne tak těžce, že jsem myslel, že zemru. Potom mne uvolnil a řekl: „Čti!“ Prorok odmítl a ještě dvakrát anděl opakoval s ním toto špatné zacházení. Tu se Mohamed otázal: „Co mám číst?“ a anděl odvětil (Korán 96):

„Probudil jsem se“, pokračoval prorok a to bylo, jako bych měl napsáno něco ve svém srdci. Vyšel jsem z jeskyně a když jsem byl konečně uprostřed hor, slyšel jsem nebeský hlas volat: „Ó, Mohamede! Ty jsi vyslancem božím a já jsem Džibríl!“ Zvedl jsem hlavu k nebi, abych se podíval a viděl jsem Džibríla v podobě muže, sedícího na obzoru, s nohama zříženými a on pravil: „Ty jsi vyslancem božím a já jsem Džibríl.“ Zastavil jsem se, dívaje se na něho, ale ať jsem se přibližoval, nebo vzdaloval, obrátiv svůj obličej, nemohl jsem se podívat na žádnou část oblohy, aniž bych ho nepozoroval. Nakonec se rozplynul a Muhammad se vrátil ke svým.

— * —

Zpráva o činnosti Ústředí muslimských náboženských obcí a organizací v České republice

Informování veřejnosti o Islámu je stálým programem Ústředí. Byly poskytnuty informace ve formě rozhovoru těmto redakcím:

1. Měsíčníku ZUZANA
2. Svobodnému Slovu pro sobotní přílohu
3. Katolickému týdeníku

Letošní Id kabír — Kurban bajram připadá na den 10. května (V.).

Na tiskový fond i jako zakát přispěli (neuvádíme sumu, aby ti, kteří nemohou dát větší obnos, se necítili ponižováni) tyto sestry, bratři a příznivci: Sajjíd a Sajjída Azra Amir, Mohamed El Bourneu, Bekir Imeri, Lajla Kotačková, Karíma Kuldánová, Ludmila Šilhavá, Mohamed Ali Šilhavý, Ing. Jalout

Zakwan. Děkujeme jim za pochopení větší než těch, kteří na dotaz, zda přispějí, odpověděli, že by zakát spíš potřebovali dostat a nebo ti, kteří kvůli neúplně ofrankované zásilce ji vrátí. Přiložené složenky jsou určeny jen muslimům. Ne vředí za členovi humanitarnog logora.

Ústředí náboženských obcí a organizací zakoupilo na třebíčském hřbitově pozemek pro pohřbívání zemřelých muslimů. Ostatní náklady spojené s pohřbem však musí platit pozůstalí (převoz, úpravu apod.).

Dotazy na tel. č. 0618/3101.

V Třebíči dne 6. března 1995 — 5. ŠAWWAL 1415. Majitel a vydavatel: Al Ittihad Al Islami, Ústředí MNOO v České republice. Redaktorka Mgr. Lajla Kotačková, Níkodemova 6, 674 01 Třebíč.

Podávání novinových zásilek povoleno Oblastní správou pošt v Brně, č. j. P/3—22—70/92 ze dne 11. 6. 1992.